

Дацків І.Б.

Західноукраїнський національний університет

Поліч М.І.

Західноукраїнський національний університет

КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ У ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1914–1918 РР.)

У статті розглядається громадська та зовнішньо-політична діяльність Костя Левицького під час Першої світової війни. Відзначено, що перед початком війни К. Левицький став лідером однієї з найвпливовіших українських політичних сил Східної Галичини – Української націонал-демократичної партії. Він також очолював українські представництва в Галицькому сеймі та Державній Раді у Відні. Вказано, що відразу ж після початку війни 1 серпня 1914 р. галицькі українці утворили міжпартійну організацію під назвою Головна Українська Рада. У її склад увійшли представники трьох галицьких партій – Української національно-демократичної партії, Української радикальної партії і Української соціал-демократичної партії. Під час війни К. Левицький керував міжпартійними об'єднаннями (Головною Українською Радою, Загальною Українською Радою), які мали на меті координацію діяльності українських політичних сил і представлення українських інтересів на міжнародній арені.

Зазначено, що на початкових етапах активної громадської діяльності К. Левицького його ім'я тісно асоціювалося з діяльністю провідних національно-культурних організацій Східної Галичини, що мали українофільську орієнтацію, зокрема з товариством «Просвіта» та Науковим товариством імені Тараса Шевченка.

Описано формування політичних поглядів К. Левицького, його кар'єру як політичного лідера, а також його діяльність у національно-культурних та економічних організаціях, видавничій і публіцистичній сфері. Окремо підкреслено його роль у визвольних змаганнях під час Першої світової війни та державотворчій діяльності в рамках Західноукраїнської Народної Республіки. У період ЗУНР К. Левицький залишався одним із провідних діячів українського галицького політикуму. Він очолював львівську делегацію Української Національної Ради, став одним із тих, хто підтримав рішення про захоплення влади українськими військовими у Львові 1 листопада 1918 року, а після проголошення ЗУНР очолив її перший уряд – Державний Секретаріат.

Ключові слова: К. Левицький, делегація, Галичина, громадсько-політична діяльність, Державний секретаріат, війна, ЗУНР.

Постановка проблеми. Історія будь-якої держави та її розвиток у сферах політики, економіки, дипломатії, науки й культури мають персоніфікований характер, оскільки ключовим чинником суспільно-політичного прогресу є вплив конкретних осіб через їхні дії та вчинки. Тому важливим завданням сучасної історичної науки є дослідження життєвого шляху та діяльності видатних українських громадсько-політичних діячів. Однією із таких постатей є Кость Антонович Левицький (1859–1941 рр.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Постать К. Левицького знайшла відображення в сучасних дослідженнях, з історії українського національного руху. В монографії О. Рубльова на широкому колі архівних джерел та опублікова-

ної мемуарної літератури висвітлена участь урожденців західноукраїнських земель у загальнонаціональних політичних і культурних процесах, починаючи з часів Першої світової війни, доби національно-визвольних 1914–1921 рр. [20, с. 648]. Громадсько-політичну діяльність К. Левицького висвітлено у працях М. Кугутяка [9, с. 535], І. Василик [1, с. 122–135]. Політичну діяльність К. Левицького, як державного секретаря уряду ЗУНР, його внесок у реалізацію національної ідеї та розбудову інституцій влади подають у своїх дослідженнях М. Литвин і К. Науменко [14, с. 368; 15, с. 142–156], С. Макачук [16, с. 182].

Загалом в історичній науці К. Левицький більше відомий як голова Держсекретаріату ЗУНР і керівник економічних товариств. Сучасна українська

історіографія дозволяє з'ясувати загальнополітичний контекст, у якому діяв політик. При з'ясуванні різних аспектів праці К. Левицького, а саме його партійної, депутатської і законотворчої, просвітньої та кооперативної діяльності, нами надавано особливої уваги виявленню нових фактів.

Постановка завдання. Мета нашої праці полягає у тому, щоб об'єктивно вивчити громадсько-політичну діяльність К. Левицького, встановити його роль у національно-визвольних змаганнях українців початку ХХ століття. Завдання: етапи формування політичної кар'єри К. Левицького та його місце у визвольних змаганнях українців у період Першої світової війни та його державотворчу діяльність у Західноукраїнської Народної Республіки.

Теоретико-методологічними засадами нашої статті є принципи історизму та наукової об'єктивності, системності, всебічності. При розв'язанні вище зазначених завдань використано такі загальнонаукові та спеціальнонаукові методи дослідження: історіографічний аналіз, логічний, проблемно-хронологічний, описовий, біографічний методи.

Виклад основного матеріалу. Кость Антонович Левицький народився 18 листопада 1859 р. у м. Тисмениця поблизу Станіславова (зараз Івано-Франківська обл.) у сім'ї священника. Навчаючись у Станіславівській гімназії (1869–1878 рр.) він приєднався до народовецького руху. Згодом навчався на юридичному факультеті Львівського та Віденського університетів.

Закінчивши університет К. Левицький працював у канцелярії Галицького намісництва, де здобув перший управлінський досвід. У 1884 р. захистив докторську дисертацію, а з 1890 р. займався приватною адвокатською практикою у м. Львові.

В грудні 1899 р. К. Левицького було обрано до керівництва новоствореної Української національно-демократичної партії (далі УНДП), що проголосила своїм кредом «незалежну Русь-Україну» [5, с. 397–398] та практично була лідером українського політичного життя.

Перша світова війна була серйозним випробуванням для українців, що опинились у складі двох воюючих держав. У політиці обох блоків держав, що розв'язали війну, Україна розглядалася лише як об'єкт територіальної та геополітичної експансії [19, с. 20]. Українська політична еліта Галичини підтримала у військовому конфлікті Австро-Угорщину.

Вже 1 серпня 1914 р. митрополит Андрей Шептицький звернувся до українського народу з відоз-

вою, в якій закликав підтримати Габсбурзький престол у війні. А 21 серпня 1914 р. А. Шептицький у катедральному соборі святого Юра у Львові «закликав населення прикордонних сіл Галичини залишатися вірними Австро-Угорській монархії» [25, с. 1–2].

За твердженням К. Левицького, політичною метою галицьких українців під час Першої світової війни «було порозуміння з обома осередніми державами (Австрією і Німеччиною), створення основи для увільнення наших українських братів і забезпечити вільний розвиток українського народу в Австрії на його національній області» [12, с. 1]. Українська політична еліта Галичини виходила з тези, що «створення незалежної Української держави на Наддніпрянщині відкриє шлях приєднанні до неї згодом півавстрійських земель, але на даний момент українці не могли розвивати ці плани відкрито, оскільки потребували підтримки австро-німецького блоку. У межах Австрії ставилося завдання добитися політичного розмежування українців і поляків» [13, с. 10–11].

Відразу ж після початку війни 1 серпня 1914 р. галицькі українці утворили міжпартійну організацію під назвою Головна Українська Рада (далі – ГУР). У її склад увійшли представники трьох галицьких партій – Української національно-демократичної партії, Української радикальної партії і Української соціал-демократичної партії. Очолив ГУР К. Левицький, заступниками було обрано М. Павлика і М. Ганкевича, секретарем – С. Барана. Всього до складу організації входило 15 осіб. 3 серпня в українській пресі з'явилася перша відозва ГУР з підписом К. Левицького, його заступників і секретаря. У ній зазначалося: «представники українського народу в Галичині, всіх політичних напрямків, зібрались в ГУР, що має бути виразом одної думки й одної волі до діла, що жде його в теперішній хвили. Український Народе! ГУР кличе Тебе до діла, що ним ти здобудеш нові права, утвориш новий період в історії, займеш місце в ряді країн Європи. До бою, до здійснення ідеалу, що в теперішню хвилю об'єднує ціле українське громадянство. Нехай на руїнах царської імперії зійде сонце Вільної України!» [4, с. 77–78].

ГУР поставила завдання визначити загальний курс української політики під час Першої світової війни та організувати українське військове формування. Проблема створення Бойової управи як частини ГУР виявилася більш складною, оскільки вимагала вирішення суперечок між січовими та сокільськими та січовими організаціями. Це питання було розв'язане 4 серпня 1914 р., коли

ГУР вирішила приступити до формування «загонів українських добровольців – Українських січових стрільців Легіон УСС виражав сподівання національно свідомої частини галицько-українського суспільства на виборення української держави. Українська бойова управа була створена у складі двох самостійних секцій – організаційної та військової» [29, с. 1].

Іншим важливим політичним центром українського руху на той час став Союз Визволення України (далі СВУ), утворений завдяки зусиллям наддніпрянської політичної еміграції та українців, які проживали в Австро-Угорщині. Про заснування СВУ було поінформовано голову ГУР К. Левицького та митрополита Андрея Шептицького, що позитивно сприйняли цю новину та пообіцяли свою підтримку.

Взаємини між керівництвом ГУР і СВУ були складними, відображаючи розбіжності між наддніпрянським і західноукраїнським політичними лідерами, а також різницю в політичних культурах. Д. Дорошенко зазначав, що керівництво СВУ відчувало неприязнь з боку К. Левицького та М. Василька, бо не хотіло «бути слухняним знаряддям в їх руках» [23, с. 1–2].

К. Левицькому, як голові ГУР, довелося подолати численні труднощі в австрійських міністерських колах, щоб забезпечити створення українських військових підрозділів. На заклик ГУР щодо формування добровольчого українського легіону відгукнулося більше 28 тисяч юнаків, серед яких було багато представників різних організацій. «Січ», «Сокіл», «Пласт». Стурбовані можливістю виникнення великих українських військових сил, польські діячі у Відні домоглися, аби до українського легіону прийняли лише 2,5 тис. чол. Довготривалість вирішення цього питання пояснювалася також тим, що «ледве не всякий вважав себе покликаним переговорювати з урядом в справі стрільців на власну руку» [4, с. 87]. К. Левицький також вів переговори з цього питання з галицьким намісником В. Коритовським і Львівським військовим керівництвом. 14 серпня 1914 р. К. Левицький виїхав до Відня, де відбулося слухання справи про українських добровольців у прем'єр-міністра К. Штюрка, за участю міністрів закордонних справ і оборони. Але ці переговори виглядали, як «вияв політичної куртуазії та ввічливості». Позиція Львівського військового командування не відповідала запевненням, які отримали українські політики у Відні: «Одні говорили одне, а другі робили друге. Але й одні й другі дивилися на нашу добровольчу

формацію, як на зайвий, в умовах воєнного часу клопіт» [4, с. 87–88]. Лише в середині серпня 1914 р. К. Левицький отримав від австрійської влади остаточний дозвіл на формування українського військового легіону під назвою «Українські Січові Стрільці», який «за задумом творців, мав стати зав'язком українського війська» [2, с. 15]. 15 серпня 1914 р. до президії української парламентської репрезентації зголосився «полковник генерального штабу, граф Станіслав Шептицький – брат митрополита Андрея Шептицького. К. Левицький і М. Василько запропонували йому обійняти командування Легіону, проте С. Шептицький цієї пропозиції не прийняв» [4, с. 92].

Про ставлення до українських прагнень вищих австро-угорських політичних чинів свідчить маловідомий документ «Заяви і приречення представників і мужів державних Австрії і Німеччини в справі конфігурації українських земель по війні – занятих від початку війни до жовтня 1916» [8, с. 88–89], у якому йдеться про перемовини українського представництва, зокрема К. Левицького, з високопосадовцями імперії. Так, 14 серпня 1914 року він та М. Василько мали бесіду з австрійським прем'єр-міністром К. Штюрком, під час якої намагалися з'ясувати позицію монархії щодо українців, але отримали неясну відповідь.

За дорученням міністра закордонних справ Бертольда, К. Левицький 24 серпня 1914 р. виїхав до Берліна. Там він мав розмови на високому урядовому рівні. Німецьких урядовців цікавили настрої населення в Галичині. К. Левицький зустрівся з заступником державного секретаря Ціммерманом у міністерстві закордонних справ і полковником Брозе у Генеральному штабі. «Німецька сторона прагнула заручитися підтримкою українців у війні проти росіян. 31 серпня 1914 р. у Берліні австрійський посол Гогенлоє запевнив К. Левицького, що Галичина повинна бути поділена на українську й польську частини; цю ж думку ще раз підкреслив міністр закордонних справ Бертольд на нараді з К. Левицьким і М. Васильком 2 вересня» [7, с. 89].

Зазначмо, що зважаючи на заяву К. Левицького про рішучі антимосковські настрої серед галицького населення та погляди українського політичного керівництва, німецькі урядовці визнали українське питання важливим і таким, що потребує більшої уваги. Українському руху обіцяли матеріальну підтримку, а питання України було включено в зовнішньополітичні плани Німеччини. Під час від'їзду до Відня німецькі урядовці пообіцяли К. Левицькому вплинути на

австрійське керівництво, щоб припинити репресії проти українців.

Після переїзду діячів ГУР до Відня було запропоновано план реорганізувати її в головне представництво всіх українців, незалежно від їхнього місця проживання та політичної приналежності. До складу ГУР мали увійти визначні політики Галичини й Буковини з різних партій, а також представники наддніпрянських земель [18, с. 158].

До складу Загальної Української Ради (ЗУР) увійшли представники всіх українських партій Східної Галичини, Північної Буковини та СВУ, проте більшість у ній склали націонал-демократи. ЗУР налічувала 29 осіб і визначалась як керуючий та контролюючий орган загальнонаціональної політики, її ініціативним та виконавчим органом була президія. Існувала ще й «звужена президія Ради», яка складалася з голови К. Левицького і трьох його заступників. Крім того, у складі ЗУР діяв так званий колегіальний секретаріат. У складі ЗУР діяли три територіальні секції: «галицька, буковинська і наддніпрянська. Рада могла створювати свої делегації та організації автономного характеру, однак їх політичні завдання мали відповідати курсу ЗУР» [28, с. 3–5].

12 травня 1915 року ЗУР оприлюднила відозву, підписану К. Левицьким, у якій основною метою організації було проголошено створення на території російської України незалежної Української Держави та організація українського автономного краю в межах Австро-Угорщини. Як голова ЗУР, К. Левицький у квітні та липні 1915 року провів зустрічі з керівниками різних відомств Міністерства закордонних справ Німеччини, під час яких обговорював питання територіальної цілісності українських земель, але конкретних обіцянок не отримав [7, с. 90].

Загалом на засіданнях ЗУР, що проходили під головуванням К. Левицького, обговорювались різноманітні важливі питання. Зокрема, на засіданні 26 травня 1915 року К. Левицький звітував про діяльність організації щодо виїзду сезонних робітників, інтернованих українців та надання економічної допомоги. 16 червня 1915 року на засіданні ЗУР розглядали питання грошової допомоги у вигляді державного кредиту для фінансових установ, а також обговорювали питання повернення українського духовенства та цивільного населення до рідного краю. У липні 1915 року представники ЗУР на чолі з К. Левицьким вели переговори з намісником Ділером, під час яких порушували питання відновлення краю, створення українського університету, використання української

мови в адміністративних судах, а також обговорювали господарські справи, цензуру преси і вимагали від влади вжити заходів для покращення стану освіти та шкільництва [27, с. 34]. 7 вересня 1915 р. прем'єр-міністр К. Штюрк повідомив К. Левицького, що Коронна Рада під керівництвом цісаря вирішила після війни провести поділ Галичини, об'єднати Східну Галичину з частиною Волині в окремий коронний край і сприяти його перетворенню у центр тяжіння для всієї України [7, с. 91].

28 січня 1916 р. на засіданні ЗУР обговорювалося питання про західний кордон «суцільної української області в Галичині та в зайнятих краях». На основі статистичних даних історика С. Томашівського і висновків професора С. Рудницького було проведено конференцію і вирішено, щоб Львівський вищий крайовий суд визначив західний кордон Галичини з приєднанням Лемківщини. А також було вирішено видати географічні карти, на яких окреслити кордон «суцільної української області та зазначити українські національні острови на захід від кордону» [21, с. 6].

5–6 квітня 1916 р. під керівництвом К. Левицького відбулися збори Ширшого комітету УНДП, на яких було вирішено з присутніх у Львові членів ЗУР (В. Бачинського, С. Барана, Т. Войнаровського, С. Голубовича, М. Ганкевича, В. Панейка, О. Назарука) створити постійну делегацію ЗУР. Змушений контролювати роботу львівської і віденської організацій ЗУР, К. Левицький у середині травня 1916 р. виїхав до Відня, де 19 травня провів чергові збори віденської делегації. На цих зборах він поінформував присутніх про утворення львівської делегації ЗУР, яка мала комітети на місцях.

Доречно зазначити, що львівська делегація ЗУР провела низку перемовин із галицьким намісником, прем'єр-міністром, міністрами економіки та аграрної політики, а також представниками політичних партій Австро-Угорщини, на яких обговорювались згадані вище вимоги українців. Особисто К. Левицький разом з іншими представниками ЗУР вів переговори з австрійським намісником Діллером, під час яких порушувалися питання економічної відбудови Галичини, створення українського університету у Львові, цензури преси, організації громадських установ у Східній Галичині, запровадження української мови в адміністрацію та освітні реформи. К. Левицький зазначив, що в кулуарах парламенту з'явилася ідея, яка дозволяє не порушувати повноважень ЗУР, створити «нове політичне тіло: (Загальну Українську

Парламентарну Репрезентацію), складену з усіх послів до парламенту і членів палати панів української народності» [22, с. 2]. Ця пропозиція спровокувала дискусію між К. Левицьким, Ю. Романчуком, С. Вітиком, К. Трильовським, проте конкретних рішень прийнято не було.

У вересні 1916 р. президія ЗУР опублікувала «Відклик Загальної Української Ради» за підписом К. Левицького і його заступників. У відозві вказувалося: «закриття українських освітніх товариств, заборона української преси та інші подібні заходи (брутально топчуть культурну свідомість людства). Відзначалося, що українське питання повинно бути справою всіх культурних народів, а бажанням українців є таке уладнання відносин в Східній і Середній Європі, яке б давало українському народові можливість повного й вільного від втручання сусідніх народів національно-політичного розвитку» [6, с. 1].

Свій погляд на тогочасний стан українського питання К. Левицький виклав у статті «Сучасне положення української справи», опублікованій у часописах УНДП «Діло» і «Свобода» на початку 1917 р. У ній відзначалося, що розв'язання польського питання поставило на порядок денний і вирішення української проблеми. К. Левицький надалі пов'язував її з Центральними державами, водночас наголошуючи, що створення українського коронного краю, включаючи Холмщину, відповідає насамперед інтересам Габсбурзької монархії, яка зможе використати його у протистоянні з росією: «Нині, коли світова війна наближується до кінця, остаточні бої – відбуваються якраз на українських областях: Галичини і Володимирії. Области ці були від початку війни і тепер є головним тереном боїв на Сході, від котрих залежить безпечність, розвій і сила монархії Габсбургів в будучності. Се вказує на велике значіння українських територій для осередних держав, зосібна для монархії Габсбургів, і лиш короткозорі політики можуть мріяти про легкодушне трактоване цих територій. Противно! Тяжко збережені і добуті, відповідно перестроєні державно-правним ладом будуть вони творити охоронний вал державний перед російським сусідом, а їх політична організація буде першим етапом освободження українського народу» [10, с. 1].

4 березня 1917 р. К. Левицький підписав «Проект реконструкції та відновлення Загальної Української Ради, складений урядом УНР» [24, с. 3]. Передбачалося, що відновлена ЗУР буде: «1. захищати інтереси всього українського народу; 2. Ставити українське питання на міжнародній арені;

3. Опікуватися справами Українських Січових Стрільців за посередництвом Бойової управи; 4. Спільно з СБУ працювати над політичною, економічною та культурною відбудовою окупованих територій; 5. Дбати про культурні, економічні та політичні справи такого роду, в яких зацікавлені безпосередньо і одночасно жителі більше, ніж одного краю з українським населенням, приміром Галичини і Буковини, або Галичини чи Буковини і окупованих країв» [24, с. 3]. Кожна українська політична партія мали вислати до ЗУР свого представника, членом ЗУР мав право бути кожний український депутат парламенту.

22 березня 1917 р. до Львова прибув ново-призначений австрійський намісник граф Карл Гуйн. Його привітала українська делегація на чолі з К. Левицьким, яка представила вимоги українців: «трактування українського народу як рівноправного на всіх щаблях громадського життя, полегшення становища українських виселенців, економічна відбудова Східної Галичини. К. Гуйн пообіцяв відстоювати справедливість для обох народів і вимагати такого ж ставлення від підлеглих урядовців» [17, с. 2].

Зауважмо, що діяльність К. Левицького у Віденському парламенті в 1917–1918 роках мала велике значення. У 1917 році його призначили членом земельної комісії, а згодом він став заступником голови фінансового комітету. У липні 1917 року К. Левицький був обраний заступником керівника сільськогосподарської комісії. Того ж року він став членом військово-економічного комітету, а згодом – заступником голови збройно-економічного комітету та старостою комісії з питань відбудови країни. У липні 1918 року К. Левицький був обраний заступником голови комітету з питань державних договорів. У своїх парламентських промовах 1917 року він порушував питання бюджету, харчування і реквізицій для військових, захисту воєнних біженців, а також боротьби з голодом у Східній Галичині. Для свого виборчого округу К. Левицький вимагав створення спеціалізованої комісії при міністерстві публічних робіт для відновлення місцевої інфраструктури та надання відпусток військовим під час жнив. Крім того, він пропонував надати українцям керівні посади в Галичині та створити центр для господарської відбудови Східної Галичини [3, с. 1].

На початку жовтня 1917 року відбулися дві зустрічі представників Української парламентської репрезентації (УПР) з австрійськими урядовцями. Від УПР участь у переговорах брали К. Левицький, Є. Петрушевич, Є. Левицький,

Л. Цегельський, М. Лагодинський, від уряду – прем'єр-міністр Е. Зайдлер. Представники УПР висунули вимоги щодо державної адміністрації, господарської відбудови Східної Галичини, організації господарських військових товариств, створення українського університету у Львові та заявили, що українські землі не повинні бути частиною Польської держави. Е. Зайдлер пообіцяв винести ці питання на розгляд парламенту, але обіцянка так і не була виконана.

Сам К. Левицький розглядав Першу світову війну в тісному зв'язку з революційними трансформаціями й акцентував увагу більше на національному, ніж соціальному її аспекті. Він наголошував, що «світова війна перервала органічний процес відродження української нації, що клав основи наших визвольних змагань, та перенесла цей процес на шлях війни, щоб у війні добути зразу висліди тих визвольних змагань, що досі віджидали в ідеології українського народу» [11, с. 459].

Таким чином, у роки Першої світової війни К. Левицький залишався одним із чільних діячів української політики в Австро-Угорщині, про що свідчило його обрання головою ГУР, а згодом – ЗУР. К. Левицький також продовжував керувати УНДП. Його зусилля спрямовувалися на чітке представлення й відстоювання українських геополітичних інтересів, що стали особливо акту-

альними у зв'язку зі змінами на політичній карті Європи.

Його сучасник Василь Лукич (Левицький) зазначав: «Кость Левицький, перебуваючи на чолі Головної Української Ради, а потім і Загальної Української Ради, залізною витривалістю в праці дуже пильно і завзято займався справами. Там виявлявся своїм хистом і зумів об'єднати біля себе людей різної вдачі, характеру і переконань, що несуть відповідальність за пильну і витривалу працю на різних ділянках життя, що є ще більшою його заслугою, що не мав він в нашій минувшині взірців для наслідування» [26, с. 2].

Висновки. Таким чином, як кваліфікований юрист, К. Левицький розумів важливість досвідчених професіоналів та чітко організованої схеми виконавчої гілки влади для ефективного державного будівництва. Рішення Центральних держав про відновлення польської державності посилювало внутрішньополітичну кризу в українському русі, що фактично призвело до припинення діяльності ЗУР. Як депутат австрійського парламенту, К. Левицький відстоював інтереси українців у Відні, наголошував на необхідності надання допомоги територіям, зруйнованим військовими діями, і неодноразово виголошував промови, у яких захищав національні та політичні вимоги українців.

Список літератури:

1. Василик І. Громадсько-політична діяльність Костя Левицького (остання чверть XIX ст. – 1919 р.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія: Історія. Тернопіль, 2005. Вип. 2. С. 122–135.
2. Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914–1923: у 2-х т. *НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича*. Львів, 1998. Т. 1. 523 с.
3. Внесення і запити українських послів. *Свобода*. Львів, 1917. 23 червня.
4. Голубець М. Рік грози і надій 1914. *Львів, накладом Івана Тиктора*, квітень 1934. 128 с.
5. Довідник з історії України / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. 2-ге вид. К.: Генеза, 2001. 1136 с.
6. До всіх культурних народів світа. *Відклик Загальної Української Ради*. Свобода. Львів, 1916. 30 вересня.
7. З австрійсько-української політики у час світової війни. Об'єднання неперіодичні. *Збірники статей на теми політичні, економічні й культурні*. К. 1., Листопад 1924. Відень, 1924. 96 с.
8. Заяви і приречення представників і мужів державних Австрії і Німеччини в справі конфігурації українських земель по війні – зайятих від початку війни до жовтня 1916. *Об'єднання неперіодичні. Збірники статей на теми політичні, економічні й культурні*. К. 1., Листопад 1924. Відень, 1924. 96 с.
9. Кугутяк М. Історія Української Націонал-Демократії 1918–1919. Т. 1. Київ-Івано-Франківськ: Плай, 2002. 535 с.
10. Левицький К. Сучасне положення української справи. *Свобода*. Львів, 1917. 6 січня С. 1.
11. Левицький К. Історія визвольних змагань галицьких українців 1914–1918. Ч. 2. Львів, 1929.
12. Левицький К. Наші визвольні змагання в часі світової війни 1914–1916. *Альманах «Кривавого Року»*. Віденський ілюстрований альманах на 1917. С. 1.
13. Левицький К. Історія визвольних змагань галицьких українців з часу світової війни. *З ілюстраціями на підставі споминів і документів*. Ч. 1. Львів, 1929. 285 с.
14. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів: *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України*, 1995. 368 с.

15. Литвин М., Науменко К. Кость Левицький. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Уряди. Постаті. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2009. С. 142–156.
16. Макарчук С. Українська Республіка Галичан. Львів: Світ, 1997. 182 с.
17. Новий намісник граф Гуйн у Львові. *Свобода*. Львів, 1917. 31 березня.
18. Патер І. Союз визволення України: проблеми державності і соборності. *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України*. Львів, 2000. 346 с.
19. Полянський О. Соборність України: історичний аспект. «*Тернопілля*» 98/99. Тернопіль. 2002. С. 20.
20. Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939). К.: *Інститут історії України НАН України*, 2004. 648 с.
21. *Свобода*. Львів, 1916. 5 лютого.
22. *Свобода*. Львів, 1916. 12 серпня.
23. *Свобода*. 1954. № 151.
24. ЦДАВО України Ф. 2192. Диктатор Західної Області Української Народної Республіки м. Чортків і м. Кам'янець-Подільськ. Оп. 1. Спр. 9. *Проект реконструкції та відновлення Загальної Української Ради, складений урядом УНР*. Арк. 42.
25. ЦДАВО України. Ф. 4405 Союз Визволення України (СВУ). Оп. 1. Спр. 8. *Звернення митрополита Шептицького А. до населення прикордонних сел Галичини з закликом залишатись вірним Австро-Угорській монархії*. Арк. 1–2.
26. ЦДІАЛ України. Ф. 363. Левицький В. – нотаріус. Оп. 1. Спр. 11. Арк. 1–2.
27. ЦДІАЛ України. Ф. 440. Оп. 1. Спр. 2. *Протоколи і резолюції 8, 16, 22 засідань з 16 червня 1915 р. – до 23 вересня 1916 р.* Арк. 87.
28. ЦДІАЛ України. Ф. 440. Загальна Українська Національна Рада, м. Відень. Оп. 1. Спр. 4. *Резолюція про реорганізацію Головної Української Ради, створення Загальної Української Національної Ради, її склад і повноваження*. Арк. 5.
29. ЦДІАЛ України. Ф. 581. Колекція документів про діяльність урядів армій УНР та ЗУНР. Оп. 1. Спр. 90. *Інформація (намісництва у Львові) про створення у місті Головної Української Ради, очолюваної д-ром Костем Левицьким і її структурної частини Української Бойової Управи*. Арк. 1.

Datskiv I.B., Polych M.I. KOST LEVYTSKY IN THE LIBERATION STRUGGLES OF UKRAINIANS DURING THE FIRST WORLD WAR (1914–1918)

The article examines the public and foreign policy activities of Kostya Levytsky during the First World War. It is noted that before the war, K. Levytsky became the leader of one of the most influential Ukrainian political forces in Eastern Galicia – the Ukrainian National Democratic Party. He also headed the Ukrainian delegations in the Galician Sejm and the State Council in Vienna. It is indicated that immediately after the outbreak of war on August 1, 1914, Galician Ukrainians formed an inter-party organization called the Main Ukrainian Council. It included representatives of three Galician parties – the Ukrainian National Democratic Party, the Ukrainian Radical Party, and the Ukrainian Social Democratic Party. During the war, K. Levytsky headed inter-party associations (the Main Ukrainian Council, the General Ukrainian Council), which aimed to coordinate the activities of Ukrainian political forces and represent Ukrainian interests in the international arena.

It is noted that at the initial stages of K. Levytsky's active public activities, his name was closely associated with the activities of leading national and cultural organizations of Eastern Galicia that had a Ukrainophile orientation, in particular with the Prosvita society and the T. Shevchenko Scientific Society.

The formation of K. Levytsky's political views, his career as a political leader, as well as his activities in national-cultural and economic organizations, publishing and journalism are described. His role in the liberation struggles during the First World War and state-building activities within the framework of the Western Ukrainian People's Republic is particularly emphasized. During the period of the Western Ukrainian People's Republic, K. Levytsky remained one of the leading figures of Ukrainian Galician politics. He headed the Lviv delegation of the Ukrainian National Council, became one of those who supported the decision to seize power in Lviv by the Ukrainian military on November 1, 1918, and after the proclamation of the Western Ukrainian People's Republic, he headed its first government – the State Secretariat.

Key words: K. Levytskyi, delegation, Galicia, public and political activity, State Secretariat, War, ZUNR.